

Отримано: 26 травня 2020 р.

Прорецензовано: 08 червня 2020 р.

Прийнято до друку: 15 червня 2020 р.

e-mail: Marianna_Kichurchak@ukr.net

DOI: 10.25264/2311-5149-2020-17(45)-9-15

Кічурчак М. В. Структурні зміни у розвитку креативних індустрій в умовах перманентної кризи економіки України. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»* : науковий журнал. Острог : Вид-во НауОА, червень 2020. № 17(45). С. 9–15.

УДК: 330.3(477)

JEL-класифікація: A13, L82, O18, Z108

ORCID-ідентифікатор: <https://orcid.org/0000-0002-1927-5704>**Кічурчак Маріанна Василівна,**доктор економічних наук, професор кафедри економіки України,
Львівський національний університет імені Івана Франка

СТРУКТУРНІ ЗМІНИ У РОЗВИТКУ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ В УМОВАХ ПЕРМАНЕНТНОЇ КРИЗИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

У статті запропоновано науково-методичні підходи до визначення специфіки структурних змін у розвитку сектору креативних індустрій на підставі обчислення інтегральних індексів зростання закладів культури за регіонами і розвитку окремих творчих інституцій, індексу Герфіндаля. Здійснено порівняльний аналіз динаміки кількісного зростання креативних інституцій за регіонами України, Польщі та Білорусі. Сформовано рекомендації з активізації позитивних структурних зрушень у розвитку креативних індустрій в національній економіці в умовах кризи.

Ключові слова: структурні зміни, креативні індустрії, сфера культури, інтегральний індекс зростання закладів культури, індекс Герфіндаля, порівняльний аналіз.

Кичурчак Марианна Васильевна,доктор экономических наук, профессор кафедры экономики Украины,
Львовский национальный университет имени Ивана Франко

СТРУКТУРНЫЕ ИЗМЕНЕНИЯ В РАЗВИТИИ КРЕАТИВНЫХ ИНДУСТРИЙ В УСЛОВИЯХ ПЕРМАНЕНТНОГО КРИЗИСА ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

Предложены научно-методические подходы к определению специфики структурных изменений в развитии сектора креативных индустрий через исчисление интегральных индексов роста заведений культуры за регионами и развития отдельных творческих институций, индекса Герфиндаля. Осуществлен сравнительный анализ динамики количественного роста креативных институций за регионами Украины, Польши и Беларуси. Сформированы рекомендации по активизации положительных структурных сдвигов в развитии креативных индустрий в национальной экономике в условиях кризиса.

Ключевые слова: структурные изменения, креативные индустрии, сфера культуры, интегральный индекс роста заведений культуры, индекс Герфиндаля, сравнительный анализ.

Marianna Kichurchak,

Doctor in Economics, Professor of the Department of Economy of Ukraine, Ivan Franko National University of Lviv

STRUCTURAL CHANGES IN THE DEVELOPMENT OF CREATIVE INDUSTRIES DUE TO THE PERMANENT CRISIS IN UKRAINE'S ECONOMY

Creative industries are actively involved in structural transformation of the economy of Ukraine due to their integration into various spheres of social and economic activities. The purpose is to find out the peculiarities of structural changes in the development of the creative industries taking into consideration crisis processes in the national economy. The main tasks are: to analyze the key tendencies of development in certain types of creative institutions by the Ukrainian regions in 2008–2017; to compare the dynamics of quantitative growth of such institutions in Ukraine, Poland and Belarus; to specify the peculiarities of forming a cultural institutions network as a significant part of the creative industries in analysing countries based on the calculation of the Herfindahl index. Such scientific methods as analysis and synthesis, comparison, economic-statistical modelling are used.

The author has found out the main trends in the development of the creative industries due to the analysis of the dynamics of the number of such institutions as theaters, museums, libraries, film demonstrators and concert organizations by the Ukrainian regions because of crisis processes and has compared with the situation in this sector in Belarus and Poland. Scientific and methodological approaches to determining the specifics of structural changes in the creative industries development are formed on the basis of calculating the integral indices of the growth of cultural institutions by regions and the development of particular creative institutions, the Herfindahl index for assessing the concentration level of such

institutions. The author has suggested recommendations on the activation of positive structural shifts in the development of creative industries in the national economy during the crisis.

Key words: structural changes, creative industries, cultural sphere, integral index of cultural institutions growth, the Herfindahl-Hirschman index, comparative analysis.

Постановка проблеми. Структурні зміни є важливою складовою розвитку національної економіки з огляду на підвищення її конкурентоспроможності, зниження ресурсовитратності та диверсифікації економічної діяльності. Креативні індустрії (КІ) також активно долучаються до виведення економіки України на нову траєкторію розвитку завдяки їхній інтегрованості в різні сфери соціально-економічного побутування об'єднаної територіальної громади, регіону та країни загалом. Тому необхідно оцінити особливості структурних змін у розвитку творчих індустрій (ТІ) через наявність кризових явищ в українській економіці.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Формування науково-методологічних засад дослідження структурних змін, зумовлених функціонуванням творчого сектору в національній економіці має дискусійний характер. Д. Тросбі порушено питання про структурну будову КІ на підставі обґрунтування концентричної моделі з чотирма колами, ядром якої є класичні види культурної діяльності (музика, література, виконавчі та візуальні мистецтва) [1, с. 148–151]. Оцінювання економічної ролі культури для суспільства з погляду досягнення добробуту, розвитку конкуренції, впливу на економічне зростання та інноваційність, підґрунтям якого стало теоретичне моделювання зв'язків між ТІ та економікою загалом, здійснено Дж. Пратом і С. Каннінгемом [2]. Структуризацію країн ЄС за особливостями представлення КІ в національній економіці та обґрунтування необхідності підтримки їхнього розвитку проведено К. Бакулаковою та М. Гресс [3]. На підставі економічного моделювання Ф.Марко-Серрано, Р. Раузел-Костер і Р. Абеледо-Санчес визначено види зв'язків між КІ та ТІ та економічним зростанням на регіональному рівні країн ЄС [4].

З огляду на креативність М. Проскуріною визначено потенціал КІ в системі національної економіки України та їхні можливості для ревіталізації економічно депресивних районів [5]. Обґрунтовано І. Куксою та Т. Петуховою нову парадигму розвитку, яка пов'язує економіку, культуру та КІ, окреслено перспективи їхнього функціонування на засадах інноваційності [6]. На теоретичному рівні Н. Карасьовою охарактеризовано економічну сутність КІ, визначено стратегічні напрями культурної та економічної політики їхнього розвитку в Україні [7]. Аналіз підходів до розкриття ролі культури та КІ в системі національної безпеки здійснено М. Поповичем [8]. З позиції реалізації принципів сталості Т. Кізимою виокремлено перспективні джерела, моделі та інструменти фінансового забезпечення розвитку культурно-мистецьких індустрій в Україні [9].

Наявні численні наукові розвідки, в яких сформовано теоретико-методологічні принципи функціонування сектору КІ в національній економіці та структурні зміни, спричинені різними синергетичними ефектами, свідчать про складність визначення чинників розвитку таких індустрій.

Мета і завдання дослідження полягають у з'ясуванні особливостей структурних змін у розвитку КІ унаслідок розгортання кризових явищ в національній економіці. Для цього важливим є розв'язати такі основні завдання: проаналізувати головні тенденції розвитку окремих видів творчих інституцій у розрізі регіонів України у 2008–2017 рр.; здійснити порівняння динаміки кількісного зростання таких інституцій в Україні, Польщі та Білорусі; виокремити специфіку формування мережі закладів культури в системі КІ у відповідних країнах на підставі обчислення індексу Герфіндала. Це дасть змогу сформувати низку пропозицій і рекомендацій щодо активізації розвитку КІ з позиції їхньої важливості для структурної перебудови економіки України і подолання кризи.

Виклад основного матеріалу. Оцінювання структурних змін у розвитку КІ пропонуємо здійснити за окремими творчими інституціями, як-от: театри, музеї, концертні організації, демонстратори фільмів і бібліотеки, бо вони формують базові передумови для функціонування інших видів інституцій цього сектору національної економіки. З огляду на це динаміку їхнього розвитку на регіональному та національному рівнях доречно проаналізувати за допомогою інтегрального індексу зростання закладів культури (ІЗЗК):

$$I_i^c = \sqrt[n]{\prod_{j=1}^n \left(1 + \frac{L_{ij}^t}{L_{ij}^{t-1}} \right)} - 1; j = \overline{1, n}; i = \overline{1, m} \quad (1),$$

де I_i^c – ІЗЗК в i -му регіоні порівняно з п.р.; L_{ij}^t – кількість закладів культури на 100 населення в середньому за рік j -го виду в i -му регіоні у році t ; L_{ij}^{t-1} – кількість закладів культури на 100 населення в середньому за рік j -го виду в i -му регіоні у році $(t-1)$; j – вид закладу культури на 100 населення в середньому за рік ($j=1,5/4$); i – номер регіону ($i=1,27$).

Розрахунки ІЗЗК у розрізі регіонів і України у 2008–2017 рр. виявили (табл. 1), що тенденція до зростання була 2010 р., в інші періоди простежували уповільнення темпів їхнього зростання. Середні значення ІЗЗК продемонстрували, що лише в семи областях було незначне пожаття, у шести – все залишалося без змін, у чотирнадцяти – був деякий спад [10, с. 28–29]. Через існування кризових явищ значення цього інтегрального індексу були меншими за 1,0 в Україні та її регіонах, 2014 р. зафіксована найменша його величина. Це засвідчувало процеси стагнації, для сектору КІ головним завданням розвитку було збереження існуючого статусу і непогіршення умов функціонування. Можна припустити, що заходи економічної політики з підтримки розвитку ТІ мали точковий характер і перебували на периферії національних інтересів.

З погляду необхідності досягнення позитивних структурних змін така ситуація не є найкращою, бо свідчить про спрощення умов побутування, зниження культурного рівня суспільства, демотивації діяльності й ускладнення процесів модернізації української економіки. Вважаємо, що стагнація розвитку аналізованих видів креативних інституцій зумовлена такими чинниками, як-от: різновекторність заходів економічної політики, що пов'язана із суб'єктивізмом під час визначення пріоритетів та діяльністю, орієнтованою на вузький горизонт планування; інерційність змін, підґрунтям чого є переорієнтація на реалізацію заходів безпекового характеру у зв'язку з гібридною війною і відчуженням частини території України.

За принципами, тотожними обчисленню ІЗЗК за регіонами (див. (1)), доречно детермінувати й інтегральний індекс розвитку окремих видів закладів культури (ІРЗК) в Україні, Білорусі та Польщі. Це дасть змогу визначити тенденції структурних змін за видами КІ та виявити особливості формування культурного простору в економіці цих країн. Згідно з даними табл. 2 ІРЗК України у 2008–2017 рр. головню становив близько 1,0, що свідчить про системні проблеми розвитку творчих інституцій і ослаблення їхньої здатності забезпечувати позитивні структурні зміни, детерміновані несприятливими умовами функціонування закладів культури.

Таблиця 1

Інтегральний індекс зростання закладів культури за регіонами в Україні в 2008–2017 рр.

Регіон	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	2017
Україна	0,968	0,977	1,021	0,997	0,957	0,990	0,866	0,995	0,998	0,998
АР Крим	0,997	1,038	1,068	1,022	0,958	1,015
Вінницька	1,004	0,981	0,875	0,969	1,051	1,003	1,004	0,871	0,996	1,016
Волинська	0,994	0,996	1,108	1,025	0,954	1,000	1,018	0,998	0,999	0,984
Дніпропетровська	0,777	1,032	1,216	1,086	0,989	1,007	0,995	0,994	0,996	1,018
Донецька	0,911	0,963	0,966	1,007	0,980	1,067	1,012	0,987
Житомирська	1,208	0,798	1,260	1,168	1,026	1,000	1,055	0,978	0,983	1,009
Закарпатська	1,031	1,079	0,994	0,986	0,851	0,973	1,008	1,000	0,982	1,056
Запорізька	0,945	1,029	0,996	0,998	0,994	1,053	0,978	0,991	0,993	0,992
Івано-Франківська	0,972	1,013	1,025	0,998	0,933	0,976	0,975	1,013	0,999	1,000
Київська	0,971	1,015	0,969	1,189	0,894	1,082	0,999	1,011
Кіровоградська	0,994	0,995	0,922	1,012	0,992	1,007	1,011	0,986	0,997	0,986
Луганська	0,981	1,070	1,034	0,977	1,001	0,941	1,050	0,993
Львівська	0,981	1,030	1,034	0,939	0,918	1,008	1,007	1,003	0,999	1,009
Миколаївська	0,994	0,983	1,294	0,981	0,992	1,010	1,018	0,967	0,999	0,988
Одеська	0,884	0,745	0,968	0,864	1,033	1,033	1,014	1,046	1,033	1,014
Полтавська	0,927	1,028	0,917	1,056	0,986	1,042	0,975	0,998	0,998	0,980
Рівненська	1,018	1,009	1,024	0,999	1,017	0,999	1,000	1,000	1,017	0,997
Сумська	0,996	1,029	1,047	1,027	0,967	1,128	1,000	0,995	1,000	0,997
Тернопільська	0,970	0,942	1,195	1,017	1,006	0,986	0,996	0,986	0,994	0,993
Харківська	1,043	0,910	1,000	0,994	0,985	0,998	0,996	0,992	0,995	0,995
Херсонська	0,901	1,016	0,918	1,031	1,016	0,919	1,010	0,999	0,996	1,000
Хмельницька	1,020	0,994	1,106	0,989	0,951	0,993	0,905	1,024	0,990	1,005
Черкаська	0,950	0,979	0,995	1,156	0,906	0,945	0,917	0,955	1,016	0,998
Чернівецька	0,962	1,000	1,054	0,976	1,102	0,968	0,990	0,981	0,999	0,909
Чернігівська	1,005	0,999	1,011	0,991	0,886	1,023	1,008	1,001	0,992	0,997
м. Київ	0,981	1,289	0,826	0,980	0,993	0,983	0,963	1,001	1,012	0,977
м. Севастополь	1,032	0,961	1,027	0,994	1,054	0,986

* – від 2016 р. без демонстраторів фільмів. Джерело: обчислено на підставі даних [11].

Інтегральний індекс розвитку музеїв у 2008–2017 рр. був вищим за 1,0 (крім 2014 р.), що свідчить про зацікавленість українського суспільства у заходах, націлених на збереження культурної спадщини навіть в умовах перманентної кризи. В аналізованій період найчастіше значення ІРЗК були більше за 1,0 ще для театрів, зрідка – для бібліотек, демонстраторів фільмів і закладів клубного типу. Це свідчить про те, що ці види креативної діяльності є чутливими до змін соціально-економічної і політичної ситуації, тому наявність економічної кризи не формує сприятливих передумов для досягнення позитивних структурних змін в їхньому розвитку.

Для окремих креативних інституцій це опосередковано свідчить про різну інтенсивність прояву наявних проблем, що пов'язане з переорієнтацією дозвілєвих практик споживачів їхніх послуг в умовах економічної кризи. Якщо порівняти тенденції розвитку відповідних закладів культури в Білорусі та Польщі, то ситуація у цих країнах із функціонуванням сектору КІ порівняно з Україною виглядає кращою. У 2008–2018 рр. у Польщі значення ІРЗК за видами (за винятком бібліотек) для окремих періодів хоча було меншим за 1,0, але свідчило про активний розвиток мережі креативних інституцій в цій країні. Подібні тенденції можна спостерігати в аналізованій період для театрів і музеїв у Білорусі. Неприятливі тенденції у розвитку бібліотек у Польщі та Білорусі можна пояснити наявністю заміників для цього виду діяльності, поява яких спричинена розвитком інформаційних технологій і розширенням можливостей пошуку необхідної інформації в мережі Інтернет.

Таблиця 2

Інтегральний індекс розвитку закладів культури в Україні, Білорусі та Польщі в 2008–2018 рр.

Назва закладу	Країна	Роки											
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014*	2015	2016	2017	2018	2018 до 2008
театри	Україна	1,0009	0,9913	1,0138	1,016	0,9952	1,0071	0,9393	1,011	0,9855	0,9979	...	0,9566**
	Білорусь	0,9879	0,9868	1,0000	1,0000	1,0445	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000	1,0140	1,0000	1,0325
	Польща	...	0,9951	1,0193	0,9686	1,0299	0,9890	1,0018	1,0261	1,0158	1,0226	1,0157	1,0853
музеї	Україна	1,0341	1,0514	1,182	1,0488	1,0679	1,0338	0,9396	1,1372	1,0377	1,0018	...	1,6529
	Білорусь	1,0195	1,0284	1,0230	1,0158	1,0159	1,0000	0,9595	0,9999	0,9949	1,0167	1,0000	1,0741
	Польща	...	1,0358	1,0156	0,9945	0,9955	1,0790	1,0304	1,0917	1,0265	0,8223	1,2210	1,3028
бібліотеки	Україна	0,9906	0,9827	0,9758	0,9913	0,9959	0,9966	0,9167	1,4249	0,9867	0,9886	...	1,1908
	Білорусь	0,9841	0,8389	0,9977	0,9765	0,9652	0,9634	0,9044	0,9565	0,9479	0,9664	0,9891	0,5862
	Польща	...	0,9972	0,9929	0,9940	0,9855	0,9919	0,9979	0,9952	0,9916	0,9968	0,9949	0,9396
демонстратори фільмів	Україна	0,8763	0,906	1,0084	1,0213	0,8591	0,9755	0,9062	0,9471	0,5881
	Польща	...	0,9024	0,9463	1,0545	1,0164	1,0390	0,9946	0,9558	1,0754	1,0337	0,9965	1,0014
заклади культури клубного типу	Україна	0,9937	1,0472	0,9698	0,997	0,9957	0,9966	0,973	0,9479	0,9971	0,9968	...	0,9152
	Білорусь	0,9820	1,0023	0,9655	0,9736	0,9661	0,9572	0,9208	0,9515	0,9787	0,9668	0,9861	0,6994
	Польща	0,9293	1,0395	1,0015	1,0268	1,0178	1,0338	1,0068	1,0015	1,0539

* Без урахування тимчасово окупованої території АР Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції; ** – для України (2017 до 2008, демонстратори фільмів – 2015 до 2008), для Польщі (2018 до 2009, заклади культури клубного типу – 2018 до 2011). Джерело: обчислено на підставі даних [11; 12; 13].

З погляду забезпечення національних інтересів і національної безпеки стан справ у секторі КІ України порівняно з іншими країнами не є сприятливим. Бо національна культура посідає особливе місце у забезпеченні національної безпеки, нехтування нею призводить до загострення внутрішніх проблем в Україні [8, с. 13–17]. Це є індикатором того, що структурні зміни у КІ в Україні з огляду на перманенту кризу не дають змогу повною мірою забезпечити такі *національні інтереси*: гарантування конституційних прав і свобод людини щодо доступу до культурних цінностей; створення передумов для гуманізації соціально-е-

кономічних відносин та переходу до реалізації моделі сталого розвитку; розвиток духовності та моральних засад суспільства, що відбувається завдяки ознайомленню з особливостями культурного середовища тієї чи тієї частини України; розвиток взаємовигідних відносин з іншими державами світу в інтересах України завдяки культурній самобутності та самоідентифікації.

Для характеристики ступеня досконалості процесу формування мережі креативних інституцій в Україні, Білорусі та Польщі можна визначити рівень «регіональної конкурентності» на підставі індексу Герфіндала (ІГ):

$$H = \sum_{i=1}^n a_i^2 \quad (2),$$

де a_i – частка культурно-мистецького закладу i -го регіону від його загальної кількості, n – кількість регіонів.

Таблиця 3

Динаміка індексу Герфіндала для закладів культури України, Білорусі та Польщі у 2008–2018 рр.

Назва закладу	Країна	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014*	2015	2016	2017	2018
Театри	Україна	852,76	860,73	891,84	763,75	766,77	761,49	851,28	819,95	830,68	840,32	...
	Білорусь	2193,88	2071,33	2071,33	2071,33	2015,31	2015,31	2015,31	2015,31	2015,31	2128,42	2128,42
	Польща	1037,78	1043,47	1036,46	995,36	953,89	925,26	937,38	943,85	972,71	965,71	961,62
Музеї	Україна	478,63	471,12	449,69	446,29	437,65	433,96	486,05	471,43	465,13	458,79	...
	Білорусь	1500,37	1496,36	1486,14	1478,13	1468,53	1468,53	1492,56	1493,37	1489,97	1497,17	1497,17
	Польща	867,12	874,68	874,96	877,00	868,39	862,27	847,58	858,29	844,07	857,09	856,49
Бібліотеки	Україна	425,81	419,15	420,35	420,62	420,47	420,04	469,04	448,51	447,53	448,56	...
	Білорусь	1634,55	1680,09	1675,34	1669,24	1681,11	1682,29	1667,24	1652,87	1652,13	1655,41	1655,62
	Польща	737,85	737,17	738,52	738,77	739,98	739,81	739,92	739,63	740,58	740,02	741,60
Заклади клубного типу	Україна	439,53	437,84	440,05	440,34	441,26	441,38	492,37	474,29	473,95	474,23	...
	Білорусь	1691,81	1683,83	1689,70	1685,27	1685,14	1688,64	1689,26	1639,70	1694,75	1698,17	1703,06
	Польща	...	726,02	726,02	710,31	714,46	718,36	719,88	717,81	715,58	713,96	715,39
Демонстратори фільмів	Україна	722,03	771,83	776,49	770,05	746,61	695,04	712,45	656,28
	Польща	765,83	780,75	824,42	803,67	787,60	800,73	790,74	792,85	821,58	810,52	834,96

* Без урахування тимчасово окупованої території АР Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції. Джерело: обчислено на підставі даних [11; 12; 13].

В Україні за видами закладів культури значення ІГ у досліджуваній період мало різну динаміку (табл. 3). Для театрів значення цього індексу було найвищим, його динаміка мала синусоподібний характер, бо у 2008–2010 рр. фіксували його зростання, у 2011–2014 рр. – зменшення і стабілізацію на певному рівні, від 2015 р. і до тепер – зростання відновилося. Це свідчить про те, що до 2010 р. доступ населення України до театрів мав ознаки деякого просторового укрупнення, згодом – незначної розконцентрованості, пізніше – укрупнення. Головними чинниками цього стали особливості функціонування театрів, бо головню ці заклади культури розташовані в обласних центрах і великих містах регіону.

У 2008–2017 рр. величина ІГ для музеїв України репрезентувала стійку динаміку щодо зменшення, що засвідчувало процеси просторового подрібнення у розрізі регіонів і тим самим забезпечення кращого доступу населення до споживання послуг цих закладів культури (табл. 3). У ці роки значення ІГ для бібліотек був у межах 419,15–469,04. Тобто ринок бібліотечних послуг в Україні не зазнав істотних змін, на ньому є достатній ступінь конкуренції. Подібну ситуацію простежували по закладах клубного типу, за цей період значення ІГ зросло, але незначно. Щодо демонстраторів фільмів, то у 2008–2015 рр., хоча й існували його коливання, але фіксували тренд до зменшення просторової концентрації, на рівні регіонів поліпшували можливості населення щодо доступу до відповідних закладів. 2014 р. через анексію АР Крим та окупацію частини території України значення ІГ для аналізованих закладів культури зросло, що було індикатором незначного посилення концентрації мережі. Розміщення інституцій культури у розрізі регіонів України мало ознаки досконалої конкуренції, бо у 2008–2017 рр. значення ІГ не перевищувало 1000. В Україні мережа культурних інституцій на рівні регіонів є розгалуженою, що свідчить про сприятливі умови для надання відповідних послуг.

У Білорусі порівняно з Україною та Польщею значення ІГ були найвищими, просторове розміщення аналізованих креативних інституцій мало головню ознаки середнього рівня концентрації (за винятком театрів, де фіксували високий рівень концентрації). Це означає, що доступність послуг креативних інсти-

туцій для населення у Білорусі порівняно з Польщею та Україною має звуженіший характер, передбачаючи докладання певних часових зусиль для їхнього одержання. У Польщі динаміка ІГ у 2008–2018 рр. за відповідними творчими інституціями мала відносно усталений характер і не перевищувала порогового значення 1000 (окрім театрів у 2008–2010 рр.), що свідчило про стабільність функціонування відповідної мережі. З позиції структурних змін це свідчить про наявність конкуренції за час дозвілля потенційних споживачів і просторову доступність їхніх послуг КІ.

Висновки. Отже, запропоновано визначати специфіку структурних змін у розвитку КІ (для окремих творчих інституцій) за допомогою ПЗЗК за регіонами, ПРЗК та ІГ. Це дало змогу відстежити тенденції кількісних змін у функціонування як окремих креативних інституцій, так й їхньої сукупності, ідентифікувати особливості розвитку в Україні, Білорусі та Польщі. Визначено, що в Україні у 2008–2017 рр. існували несприятливі тенденції розвитку для КІ, що головню спричинено перебуванням національної економіки в умовах кризи. У ці роки позитивні тенденції простежували у розвитку українських театрів і музеїв, несприятливі – бібліотек і демонстраторів фільмів. Особливістю регіональної конкуренції в Україні та Польщі була наявність розгалуженішої мережі відповідних креативних інституцій порівняно з Білоруссю.

Для досягнення позитивних структурних зрушень у розвитку КІ України важливо поліпшити дієвість заходів економічної політики з подолання кризових явищ і модифікувати цілі та завдання державного регулювання у цьому секторі. Досвід Польщі засвідчив, що розвиток КІ може сприяти формуванню розгалуженої мережі творчих інституцій, забезпечуючи просторову доступність культурних послуг. Перспективи подальших досліджень пов'язані із специфікацією напрямів підвищення ефективності впливу сектору КІ на структурну перебудову національної економіки.

Література:

1. Throsby, D. (2008). The concentric circles model of the cultural industries. *Cultural Trends*, 3 (17), 147–164.
1. Throsby, D. (2008). The concentric circles model of the cultural industries. *Cultural Trends*, 3 (17), 147–164. [in English].
2. Potts, J., Cunningham, St. (2010). Four models of the creative industries. *Revue d'économie politique*, 1 (120), 163–180.
2. Potts, J., Cunningham, St. (2010). Four models of the creative industries. *Revue d'économie politique*, 1 (120), 163–180. [in English].
3. Vaculakova, K., Gress, M. (2015). Cluster analysis of creative industries in the EU. *Економічний часопис – XXI*, 9–10, 15–18.
3. Vaculakova, K., Gress, M. (2015). Cluster analysis of creative industries in the EU. *Економічний часопис – XXI*, 9–10, 15–18. [in English].
4. Marco-Serrano, F., Rausell-Koster, P., Abeledo-Sanchis, R. (2014). Economic development and the creative industries: a tale of causality. *Creative Industries Journal*, 2 (7), 81–91.
4. Marco-Serrano, F., Rausell-Koster, P., Abeledo-Sanchis, R. (2014). Economic development and the creative industries: a tale of causality. *Creative Industries Journal*, 2 (7), 81–91. [in English].
5. Проскуріна М. Місце культурних індустрій в системі національного господарства України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. № 16 (3). С. 29–32.
5. Proskurina, M. (2016) Mistse kulturnykh industrii v systemi natsionalnoho hospodarstva Ukrainy [The Place of Cultural Industries in System of National economy of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu* [Scientific Bulletin of Kherson State University], 16 (3), 29–32. [in Ukrainian].
6. Кукса І. М., Петухова Т. О. Креативна економіка як елемент інноваційної та стійкої стратегії розвитку України. *Ефективна економіка*. 2017. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6555> (дата звернення: 03.04.2020).
6. Kuksa, I.M., Pietukhova, T.O. (2017). Kreatyvna ekonomika yak element innovatsiinoi ta stiikoi stratehii rozvytku Ukrainy [The Creative Economy as an Element of Innovative and Sustainable Strategy of Ukraine]. *Efektivna ekonomika* [Effective Economy]. 2017, 12. <<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6555>> (2020, April, 03). [in Ukrainian].
7. Карасьова Н. Креативні індустрії як елемент стратегії постіндустріального розвитку. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2019. № 3. С. 110–120.
7. Karasova, N. (2019). Kreatyvnii industrii yak element stratehii postindustrialnoho rozvytku [Creative Industries as a Strategy Element of the Post-industrial Development]. *Mizhnarodni vidnosyny: teoretyko-praktychni aspekty* [International Relations: Theory and Practical Aspects], 3, 110–120. [in Ukrainian].
8. Попович М. В. Національна культура з погляду національної безпеки. *Національна безпека: український вимір*. 2009. № 3 (22). С. 12–17.
8. Popovych, M.V. (2009). Natsionalna kultura z pohliadu natsionalnoi bezpeky [National Culture in View of National Security]. *Natsionalna bezpeka: ukrainskyi vymir* [National Security: Ukrainian Dimension], 3 (22), 12–17. [in Ukrainian].
9. Кізіма Т. О. Фінансове забезпечення розвитку культурно-мистецьких індустрій в Україні. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2017. № 6 (34). С. 47–51.

Kizyma, T.O. (2017). Finansove zabezpechennia rozvytku kulturno-mystetskykh industrii v Ukraini [Financial Support for the Development of Arts and Cultural Industries in Ukraine]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriya «Ekonomika»* [Scientific Notes of Ostroh Academy National University, “Economics” series], 6 (34), 47–51. [in Ukrainian].

10. Кічурчак М. Розвиток мережі закладів культури та формування культурної політики в Україні. *Стратегічні пріоритети*. 2012. № 4. С. 22–31.

Kichurchak, M. (2012). Rozvytok merezhi zakladiv kultury ta formuvannia kulturnoi polityky v Ukraini [Development of the network of Cultural Institutions and Formation of Cultural Policy in Ukraine]. *Stratehichni priorytety* [Strategic Priorities], 4, 22–31. [in Ukrainian].

11. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 07.04.2020).

The State Statistics Service of Ukraine. <<http://www.ukrstat.gov.ua>> (2020, квітень, 07). [in Ukrainian].

12. Национальный статистический акропі Республики Беларусь. URL: <https://www.belstat.gov.by/ofitsialnaya-statistika/solialnaya-sfera/kult/> (дата звернення: 05.04.2020).

National Statistical Committee of the Republic of Belarus. <<https://www.belstat.gov.by/ofitsialnaya-statistika/solialnaya-sfera/kult/>> (2020, April, 05). [in Russian].

13. Statistics Poland. <<https://stat.gov.pl/en/topics/culture-tourism-sport/culture/culture-in-2018,1,11.html>> (2020, April, 02). [in English].